

NOTAT

Til: Stortingets Helse- og omsorgskomiteé

Fra: Apotekforeningen

Dato: 03.05.2011

Nasjonal helse og omsorgsplan- høring 11.mai 2011

Apotek kan være med å løse fremtidens helseutfordringer

Norge står foran to store helseutfordringer: en stadig eldre befolkning og nye store folkesykdommer. Bedre levekår og nye muligheter for å behandle sykdom fører til at flere lever lenge. Vi får flere gode leveår, men også flere år med sykdom. De gode levekårene har også ført til en livsstil som øker risikoen for sykdom. Flere trenger medisinsk behandling og flere trenger hjelp av legemidler, ofte mange samtidig. Det er bred politisk enighet om at kommunene og den lokale helsetjenesten må få et større ansvar innen forebyggende helsetjenester for å forebygge og begrense sykdom. En av de store utfordringene blir å skaffe nok helsepersonell. Samtidig er fastlegene under et vedvarende og økende press, som ventelig vil bli forsterket når samhandlingsreformen gjennomføres.

Utfordringer knyttet til legemidlene

Legemidler redder liv og er en avgjørende faktor for bedre helse. Men med underforbruk, overforbruk eller feilbruk, fører legemidler også til unødvendige plager, økt sykkelighet og død. Feil bruk av legemidler fører til at pasienten ikke får den effekten som legemiddelet kan gi. Endringer i befolkningssammensetningen og sykdomsbildet vil føre til en kraftig vekst i antallet som bruker mange legemidler samtidig. Mennesker med flere diagnoser og som bruker mange legemidler, er mer utsatt for legemiddelrelaterte problemer. Kun halvparten av kronikerne bruker legemidlene slik legen har bestemt. 1/3 av legemiddelbrukerne har bekymringer knyttet til sin legemiddelbruk, og 1/3 slutter å bruke legemidlene de har fått etter at de har lest pakningsvedlegget. Det er behov for å gjenta informasjon og veiledning om legemiddelbruk. Forskning har vist at inntil 80 prosent av det som formidles i en legekonsultasjon glemmes.

Farmasøytens rolle i legemiddelbehandlingen

En nasjonal kjernejournal vil være et viktig bidrag til tryggere og bedre legemiddelbehandling. For at farmasøytene i apotek skal kunne bidra til økt pasientsikkerhet, er det nødvendig at de i fremtiden også får tilgang til informasjonen om medisinbruk som vil ligge i kjernejournalen.

Legemiddelbehandling innebærer alltid en form for samhandling mellom ulike typer helsepersonell, innbefattet farmasøytene i apoteket. Apoteket må inkluderes i en systematisk

gjennomgang av helhetlige pasientforløp og det må etableres IKT-systemer som sørger for effektiv og hensiktsmessig elektronisk samhandling om legemiddelbehandlingen mellom farmasøyt og lege/annet helsepersonell.

Farmasøyten og legens kompetanse utfyller hverandre, men det er få arenaer der dette utnyttes for å oppnå best mulig resultat av legemiddelbehandlingen. Apotekforeningen mener det er viktig å etablere tverrfaglige team slik det er beskrevet i forbindelse med legemiddelgjennomganger. Økt bruk av farmasøytisk kompetanse i den kommunale helsetjenesten er nødvendig. I apotekene jobber det allerede 2 300 farmasøyer, som er fordelt over hele landet. Den mest effektive måten å få tilgang til farmasøytisk kompetanse i kommunene, vil være at kommunene innleder samarbeid med apotekene.

Brukerperspektivet i legemiddelbehandlingen må styrkes. Pasientveiledning ved en samtale mellom pasient og farmasøyt, som skal gi bedre mestring av å leve med kronisk sykdom, er i stortingsmeldingen foreslått ved utskrivning fra sykehus eller kommunale institusjoner. Slik pasientveiledning må også kunne settes inn som tiltak før komplikasjoner har oppstått, og bør derfor også kunne gjennomføres på apotek etter bestemte kriterier.

Apotek i lokalsamfunnet

Norge har et høykompetent, trygt og effektivt apotektilbud. Apotekene distribuerer legemidler sikkert og raskt, og de finnes i alle deler av landet. Alle apotek skaffer et hvert legemiddel innen 24 timer. Apotekenes kvalitetssystemer sikrer at riktig medisin kommer til rett kunde, og at det ikke finnes falske legemidler. Apotekene er et lett tilgjengelig lavterskeltilbud som har ansatt høyt utdannet helsepersonell. Apoteket er en viktig sosial arena for mange pasientgrupper og et sted man oppsøker med sine helseplager. Apoteket gjør en viktig jobb med å sile hvem som bør oppsøke lege og hvem som kan få hjelp av helsepersonellet i apoteket.

Farmasøytrekvirering av egnede reseptpliktige legemidler vil gi økt tilgjengelighet for publikum og gi besparelser for helsetjenesten uten at pasientsikkerheten blir svekket. Econ Pöyry har på oppdrag fra Helsedirektoratet nylig gjennomført en evaluering som viser at farmasøytrekvirering kan være et effektivt og velegnet virkemiddel.

Med sine ca. 46 millioner kundebesøk per år vil apotekene være en effektiv arena for folkehelseiltak. Eksempler er individuell røykesluttveiledning, eller målinger for å avdekke risiko for utvikling av folkesykdommer som diabetes, høyt blodtrykk eller forhøyet kolesterol, der kunden bør oppsøke lege for videre oppfølging.

Nye oppgaver for apoteket

Apoteket har tradisjonelt hovedsakelig vært en distribusjonskanal for legemidler, men får i økende grad en rolle som rådgiver. Samhandlingsreformen skal sørge for riktig utnyttelse av helsepersonell, tiltak som fremmer helse, forebygger sykdom og gir helsetjenester der folk bor. Apotekene er en attraktiv partner i dette bildet med over 6000 ansatte helsepersonell, en godt utbyggt infrastruktur, tilstede i de fleste kommuner og ofte med lange åpningstider.

Det vil være god samfunnsøkonomi å gi flere oppgaver i helsetjenesten til apotekene:

- Legemiddelfaglig rådgivning både overfor enkeltpasienter og kommunal helsetjeneste
- Rådgivning for virksomheter som håndterer legemidler, bl.a. sykehjem
- Utvikle multidose for å målrette ordningen mot dem som har best nytte av det
- Innsats mot livsstilssykdommer. Apotekene kan bl.a. bidra til at flere tidligere oppdager utvikling av diabetes.
- Avlaste legevakt, helsesøster og legekantor ved å erstatte kravet om legeresept for enkelte legemidler med utlevering fra farmasøyt i apotek etter fastsatt prosedyre.